

LISTA ZA PROCJENU RAZVOJNIH RIZIKA DJETETA Revidirana verzija II-2018.

Procjena razvojnog rizika je proces u kojem socijalni radnik / psiholog / socijalni pedagog određuje stupanj sadašnjeg i vjerojatnost budućeg ugrožavanja razvoja djeteta u obiteljskom okruženju. Procjena rizika počinje pri prvom kontaktu kada se počinju prikupljati podaci o obitelji, a nastavlja se tijekom cijelog razdoblja rada s obitelji. Lista se koristi kako bi se prikupljeni podaci organizirali te omogućila jasna procjena niske, srednje ili visoke vjerojatnosti nepovoljnog razvoja djeteta u postojećim okolnostima.

Lista uključuje rizike koji se odnose na obiteljske okolnosti, sadašnja ponašanja i psihičko stanje roditelja, neke značajne aspekte povijesti roditelja te obilježja djeteta i njegovog ponašanja. Ako postoji određeni čimbenik rizika u obiteljskom okruženju i/ili kod djeteta, tada se procjenjuje koliko on ugrožava djetetov razvoj. Ako nema podataka za određeni rizik, procjena se ne može donijeti, stoga je potrebno prikupiti odgovarajuće podatke kako bi se moglo zaključiti je li određeni rizik prisutan ili nije te koliko ugrožava razvoj djeteta. Kolonu NEPOZNATO moguće je označiti samo prilikom prve inicijalne procjene razvojnih rizika.

Pojam roditelja u pravilu obuhvaća oba roditelja. Ako dijete živi samo s jednim roditeljem koji je primarni skrbnik ili živi s drugim skrbnikom (npr. baka), to treba uzeti u obzir pri procjenjivanju.

Procjeni razvojnih rizika kojima je izloženo dijete u slučajevima sumnje na tjelesno zlostavljanje, seksualno nasilje i zanemarivanje temeljnih životnih potreba **mora** prethoditi procjena sigurnosti djeteta.

Ime i prezime djeteta _____

Datum rođenja _____

Spol M Ž

Ime majke/skrbnice _____

Ime oca/skrbnika _____

Svrha procjene razvojnih rizika (zaokružiti primarnu svrhu):

1. Postupak nakon procjene sigurnosti djeteta
2. Prva prijava ugroženog razvoja djeteta u obitelji
3. Promjena okolnosti tijekom redovnog rada s obitelji/djetetom
4. Povratak djeteta u obitelj iz nekog oblika javne skrbi izvan primarne obitelji
5. Praćenje ili završetak mjera/intervencija

Razlog procjene razvojnih rizika (moguće zaokružiti više odgovora):

1. Zanemarivanje tjelesnih potreba djeteta
2. Zanemarivanje emocionalnih potreba djeteta
3. Zanemarivanje obrazovnih potreba djeteta
4. Jednokratno nasilno ponašanje i nasilni odgojni postupci roditelja/skrbnika (tjelesno kažnjavanje djeteta)
5. Tjelesno zlostavljanje djeteta od roditelja / skrbnika / druge osobe u kućanstvu
6. Učestali sukobi / ponovljeno nasilno ponašanje među roditeljima/odraslima (neovisno o prisutnosti djece)
7. Psihičko nasilje nad djetetom, uključujući verbalno nasilje nad djetetom i izloženost sukobima među roditeljima/skrbnicima
8. Manipulativna ponašanja roditelja / uskraćivanje prava na kontakte s drugim roditeljem u situacijama konfliktnog razdvojenog roditeljstva
9. Nepostojanje kontinuiteta zajedničkog života s roditeljima zbog izdvajanja djeteta iz primarne obitelji ili nekog drugog razloga (npr. povratak roditelja iz zatvora)
10. Problemi u ponašanju djeteta
11. Nešto drugo _____

Dob druge djece u obitelji u kućanstvu ____, _____. ____, ____, _____. ____, ____, _____. ____

Struktura i specifične okolnosti obitelji (moguće zaokružiti više okolnosti):

1. U kućanstvu samo jedan roditelj/primarni skrbnik
2. U kućanstvu ili bližoj socijalnoj mreži ne postoji druga odrasla osoba/e sposobne/ spremne brinuti ili zaštititi dijete
3. U kućanstvu je roditelj ili drugi članovi obitelji koji zahtijevaju posebnu brigu zbog zdravstvenog stanja, intelektualnih teškoća ili drugog invaliditeta
4. U tijeku je visoko-konfliktni razvod / prekid partnerske zajednice / visoko-konfliktno rješavanje drugih spornih pitanja u vezi djece (npr. nakon razvoda ili uslijed izvanbračnog samohranog roditeljstva)
5. U kućanstvu žive i djeca iz prethodnih veza
6. Izoliranost obitelji (geografska i/ili socijalna izoliranost)
7. Nešto drugo _____

A. OBITELJSKE OKOLNOSTI I OBILJEŽJA RODITELJA KAO ČIMBENIKA RAZVOJNOG RIZIKA DJETETA

	Čimbenik rizika zbog obiteljskih okolnosti i obilježja roditelja	Nepoznato	Rizik nije prisutan	Koliko čimbenik pridonosi razvojnog riziku djeteta?		
				Niska razina rizika	Srednja razina rizika	Visoka razina rizika
1.	Siromaštvo, vrlo loše materijalne i stambene okolnosti	X	0	1	2	3
2.	Izostanak materijalne, emocionalne i organizacijske podrške proširene obitelji, rodbine i prijatelja	X	0	1	2	3
3.	Svakodnevna skrb za dijete ne zadovoljava djetetove osnovne potrebe	X	0	1	2	3
4.	Nerazumijevanje razvojnih i emocionalnih potreba djeteta	X	0	1	2	3
5.	Nasilni odgojni postupci prema djetetu	X	0	1	2	3
6.	Neprihvatanje odgovornosti za roditeljstvo, razvojne ishode i ponašanje djeteta	X	0	1	2	3
7.	Izostanak redovitog kontakta između jednog roditelja i djeteta	X	0	1	2	3
8.	Manipulativna ponašanja u situacijama konfliktnog i razdvojenog roditeljstva koja izravno ili neizravno ugrožavaju djetetovu dobrobit	X	0	1	2	3
9.	Narušeno zdravstveno stanje roditelja koje ometa prikladnu skrb o djetetu	X	0	1	2	3
10.	Intelektualne teškoće roditelja koje ometaju prikladnu skrb o djetetu	X	0	1	2	3
11.	Emocionalne poteškoće i poteškoće u funkcioniranju roditelja kao posljedica visoke izloženosti obiteljskom i/ili roditeljskom stresu i kriznim situacijama	X	0	1	2	3
12.	Sumnja u narušeno mentalno zdravlje, nedijagnosticirani ili neliječeni psihički poremećaj roditelja	X	0	1	2	3
13.	Akutni psihički poremećaj roditelja (dijagnosticiran)	X	0	1	2	3

14.	Sumnja na zluporabu ili ovisnost roditelja o alkoholu ili drogama	X	0	1	2	3
15.	Neodgovarajući stil života roditelja koji ne pruža stabilnost i sigurnost djetetu	X	0	1	2	3
16.	Nasilni odnos među roditeljima/partnerima sada i/ili u protekloj godini	X	0	1	2	3
17.	Neprihvatljivo i rizično ponašanje roditelja (npr. sklonost kriminalu, promiskuitet, kockanje)	X	0	1	2	3
18.	Neodgovarajući obrasci interakcije roditelja (izolacija, agresivnost) s proširenom obitelji i drugim mrežama socijalne podrške (susjedstvo, lokalna zajednica...)	X	0	1	2	3
19.	Prethodne prijave za zlostavljanje i zanemarivanje djece	X	0	1	2	3
20.	Nepovoljna povijest roditelja (izloženost nasilju i drugim oblicima traumatizacije)	X	0	1	2	3
21.	Povijest kontakata sa socijalnom službom zbog narušenih obiteljskih odnosa, nasilja, problema mentalnog zdravlja ili ovisnosti	X	0	1	2	3
22.	Neprimjerene reakcije na mjere, intervencije i stručnjake socijalne skrbi	X	0	1	2	3
23.	Nešto drugo. Što?		0	1	2	3
UKUPNO						

Zbroj svih pojedinih procjena razine rizika zbog obiteljskih okolnosti i obilježja roditelja:

1. Ne postoji razvojni rizik (0-5; niti jedna procjena nije 2 ili 3)
2. Postoji niska razina rizika (6-21; niti jedna pojedinačna procjena nije 3; procjene za čimbenike pod 3, 5, 8, 12, 14, 15, 16, 19 nisu 2 ili 3; ako jesu, razina rizika ne može biti niska)
3. Postoji srednja razina rizika (22-43; procjene za čimbenike rizika pod 3, 5, 8, 12, 14, 15, 16, 19 su manje od 3; ako je bilo koji od tih čimbenika procijenjen s 3, razina rizika je visoka)
4. Postoji visoka razina rizika (44 i više)

Napomena:

- Ako je za tri i više čimbenika označen odgovor nepoznato, rezultat se ne može zbrojiti ili tumačiti, no ako se radi o jednom ili dva nepoznata čimbenika, moguće je tumačiti ukupan rezultat.

Diskrecijska procjena kao korekcija zbroja procjena razine rizika zbog obiteljskih okolnosti i obilježja roditelja¹:

1. Ne postoji razvojni rizik
2. Postoji niska razina rizika
3. Postoji srednja razina rizika
4. Postoji visoka razina rizika

Za diskrecijsku procjenu koristiti „Listu roditeljskih snaga“ kao i snage šire obitelji i socijalne mreže koje predstavljaju zaštitni faktor za dijete.

Obrazloženje diskrecijske procjene

¹ Diskrecijsku procjenu inicira socijalni radnik / psiholog / socijalni pedagog koji ima dojam da procjena rizika ne odražava stvarnu razinu rizika. To može biti primjerice zbog prisutnosti nekih čimbenika zaštite. Diskrecijska procjena pretpostavlja timsku odluku. Nakon razmatranja najvažnijih uvjeta i diskrecijske procjene, utvrđuje se konačni rizik. Diskrecijskom procjenom može se povećati ili smanjiti razina rizika samo za jedan stupanj uz obrazloženje.

B. OBILJEŽJA DJETETA I NJEGOVOG PONAŠANJA KAO POKAZATELJA UGROŽENOG RAZVOJA I ČIMBENIKA RAZVOJNIH RIZIKA

Napomena: Kolonu **NEPOZNATO** može se označiti samo prilikom prve inicijalne procjene razvojnih rizika.

0-2 godine	Čimbenik rizika	Ne može se procijeniti/ Nepoznato	Rizik nije prisutan	Niska razina rizika	Srednja razina rizika	Visoka razina rizika
1.	Tjelesni invaliditet / teže senzorno oštećenje / teža kronična bolest (npr. dijabetes, epilepsija, astma)	X	0	1	2	3
2.	Usporen psihomotorni razvoj	X	0	1	2	3
3.	Nesigurna ili dezorganizirana privrženost	X	0	1	2	3
4.	Plaćljivost, razdražljivost, zahtjevnost, teškoće uspavljivanja, teškoće hranjenja, agresivnost	X	0	1	2	3
5.	Nešto drugo (npr. ranije rođeno dijete). Što?		0	1	2	3
Zbroj procjena						

3-5 godina	ČIMBENIK RIZIKA	Nepoznato	Rizik nije prisutan	Niska razina rizika	Srednja razina rizika	Visoka razina rizika
1.	Tjelesni invaliditet / teže senzorno oštećenje / teža kronična bolest (npr. dijabetes, epilepsija, astma)	X	0	1	2	3
2.	Usporen motorički, kognitivni ili jezični razvoj	X	0	1	2	3
3.	Nesigurna ili dezorganizirana privrženost	X	0	1	2	3
4.	Internalizirani problemi ponašanja i doživljavanja (anksiozno-depresivni simptomi, povučenost, tjelesne pritužbe)	X	0	1	2	3
5.	Eksternalizirani problemi ponašanja (plačljivost, zahtjevnost, razdražljivost, agresivnost, destruktivno ponašanje)	X	0	1	2	3
6.	Slabe komunikacijske i socijalne vještine; usporen socio-emocionalni razvoj	X	0	1	2	3
7.	Dijagnosticirani poremećaj pažnje i/ili hiperaktivnosti (ADHD, ADD)	X	0	1	2	3
8.	Seksualizirano ponašanje	X	0	1	2	3
9.	Enureza/enkopreza	X	0	1	2	3
10.	Nešto drugo. Što?		0	1	2	3
Zbroj procjena						

6-12 godina	ČIMBENIK RIZIKA	Nepoznato	Rizik nije prisutan	Niska razina rizika	Srednja razina rizika	Visoka razina rizika
1.	Tjelesni invaliditet / teže senzorno oštećenje / teža kronična bolest (npr. dijabetes, epilepsija, astma)	X	0	1	2	3
2.	Usporen motorički, kognitivni ili jezični razvoj	X	0	1	2	3
3.	Nesigurna ili dezorganizirana privrženost	X	0	1	2	3
4.	Internalizirani problemi ponašanja i doživljavanja (anksiozno-depresivni simptomi, povučенost, tjelesne pritužbe)	X	0	1	2	3
5.	Eksternalizirani problemi ponašanja (agresivnost, destruktivno ponašanje, kršenje pravila, skitnja)	X	0	1	2	3
6.	Slabe komunikacijske i socijalne vještine; usporen socio-emocionalni razvoj	X	0	1	2	3
7.	Teškoće u učenju i/ili vrlo loš školski uspjeh	X	0	1	2	3
8.	Teškoće čitanja i pisanja; disleksija i/ili disgrafija	X	0	1	2	3
9.	Uključenost u vršnjačko nasilje (kao žrtva ili počinitelj)	X	0	1	2	3
10.	Dijagnosticirani poremećaj pažnje i/ili hiperaktivnosti (ADHD, ADD)	X	0	1	2	3
11.	Iskustvo s alkoholom i/ili drogama, prijava delinkventnog ponašanja	X	0	1	2	3
12.	Seksualizirano ponašanje	X	0	1	2	3
13.	Pretjerano provođenje vremena na internetu koje nije u edukativne svrhe	X	0	1	2	3
14.	Prosjačenje	X	0	1	2	3
15.	Enureza/ enkopreza	X	0	1	2	3
16.	Dobno i kontekstualno neodgovarajuće reakcije na kontakt sa stručnjacima socijalne skrbi (odbijanje kontakata, verbalna i fizička agresija)	X	0	1	2	3
17.	Nešto drugo. Što?		0	1	2	3
Zbroj procjena						

13-18 godina	ČIMBENIK RIZIKA	Nepoznato	Rizik nije prisutan	Niska razina rizika	Srednja razina rizika	Visoka razina rizika
1.	Tjelesni invaliditet / teže senzorno oštećenje / teža kronična bolest (npr. dijabetes, epilepsija, astma)	X	0	1	2	3
2.	Zaostajanje u kognitivnom ili jezičnom razvoju	X	0	1	2	3
3.	Nesigurna ili dezorganizirana privrženost	X	0	1	2	3
4.	Internalizirani problemi (anksiozno-depresivni simptomi, povučенost, tjelesne pritužbe)	X	0	1	2	3
5.	Eksternalizirani problemi (agresivnost, destruktivno ponašanje, kršenje pravila, skitnja)	X	0	1	2	3
6.	Slabe komunikacijske i socijalne vještine; usporen socio-emocionalni razvoj	X	0	1	2	3
7.	Teškoće u učenju i/ili vrlo loš školski uspjeh	X	0	1	2	3
8.	Teškoće čitanja i pisanja, tj. disleksija i/ili disgrafija	X	0	1	2	3
9.	Napuštanje škole	X	0	1	2	3
10.	Uključenost u vršnjačko nasilje (kao žrtva ili počinitelj)	X	0	1	2	3
11.	Dijagnosticirani poremećaj pažnje i/ili hiperaktivnosti (ADHD, ADD)	X	0	1	2	3
12.	Korištenje droga i/ili opijanje	X	0	1	2	3
13.	Činjenje kaznenih i prekršajnih djela	X	0	1	2	3
14.	Seksualizirano ponašanje	X	0	1	2	3
15.	Kockanje	X	0	1	2	3
16.	Pretjerano provođenje vremena na internetu koje nije u edukativne svrhe	X	0	1	2	3
17.	Prosjačenje	X	0	1	2	3
18.	Enureza/enkopreza	X	0	1	2	3
19.	Dobno i kontekstualno neodgovarajuće reakcije na kontakt sa stručnjacima socijalne skrbi (odbijanje kontakata, verbalna i fizička agresija)	X	0	1	2	3
20.	Nešto drugo. Što?		0	1	2	3
Zbroj procjena						

Zbroj svih procjena razine rizika djeteta ovisno o dobi djeteta _____ (dio B)

	0-2 godine	3-5 godina	6-12 godina	13-18 godina
Ne postoji razvojni rizik	0-2; niti jedna procjena nije 2 ili 3	0-4; niti jedna procjena nije 2 ili 3	0-5; niti jedna procjena nije 2 ili 3	0-7 niti jedna procjena nije 2 ili 3
Postoji niska razina rizika	3-4; niti jedna procjena nije 2	5-8; niti jedna procjena nije 3; procjene čimbenika 3, 4, 5, 7, 8 nisu 2 ili 3; ako jesu, razina rizika nije niska	6-15; niti jedna procjena nije 3; procjene čimbenika 3, 4, 5, 9, 10, 11,12 nisu 2 ili 3; ako, jesu razina rizika nije niska	8-18; niti jedna procjena nije 3; procjene čimbenika 4,5, 9, 11, 12, 13,14 nisu 2 ili 3; ako jesu, razina rizika nije niska
Postoji srednja razina rizika	5-8; niti jedna procjena nije 3	9-17; procjene čimbenika 3, 4, 5, 7, 8 nisu 3; ako jesu, razina rizika je visoka	16-31; procjene čimbenika 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12 nisu 3; ako jesu, razina rizika je visoka	19-37; procjene čimbenika 4, 5, 9, 11, 12, 13, 14 nisu 3; ako jesu, razina rizika je visoka
Postoji visoka razina rizika	9 i više	18 i više	32 i više	38 i više

Diskrecijska procjena kao korekcija zbroja procjena razine rizika zbog obilježja djeteta i njegovog ponašanja

1. Ne postoji razvojni rizik
2. Postoji niska razina rizika
3. Postoji srednja razina rizika
4. Postoji visoka razina rizika

Objasnite diskrecijsku procjenu

C. ZAVRŠNA PROCJENA RAZINE RIZIKA TEMELJEM UKUPNE PROCJENE RAZINE RIZIKA ILI NJEZINE KOREKCIJE TEMELJEM DISKRECIJSKE ODLUKE (OZNAČITI KVAČICOM)

	Roditelj i/ili obitelj	Dijete
Ne postoji razvojni rizik		
Postoji niska razina rizika		
Postoji srednja razina rizika		
Postoji visoka razina rizika		

D. ZAKLJUČNA PROCJENA UKUPNE RAZINE RAZVOJNOG RIZIKA DJETETA

Zaključna procjena treba se temeljiti na utvrđenom postojanju razvojnih rizika koji se odnose na obilježja roditelja/obitelji te obilježja ponašanja djeteta. Potrebno je odabrati broj ispred samo jednog mogućeg zaključka.

<p>1. Bez rizika – dijete nije razvojno ugroženo.</p> <p>Prema trenutno dostupnim informacijama i aktualnoj situaciji, dijete je sada dobro i nije vjerojatno da će djetetov psihofizički i socijalni razvoj biti ugrožen ako se ne promijene neke značajne okolnosti.</p>
<p>2. Postoji niska razina rizika – dijete je potencijalno razvojno ugroženo.</p> <p>Prema trenutno dostupnim informacijama i aktualnoj situaciji, malo je vjerojatno da će djetetov psihofizički i socijalni razvoj biti ugrožen. Potrebne su intervencije usmjerene prema roditeljima, obitelji i/ili djetetu koje su na razini indicirane prevencije ili blažih mjera obiteljsko-pravne zaštite.</p>
<p>3. Postoji srednja razina rizika – dijete je razvojno ugroženo.</p> <p>Postoji jedna ili više značajnih okolnosti kod roditelja, obitelji i/ili kod samog djeteta koje ugrožavaju djetetov psihofizički i socijalni razvoj. Potrebne su intervencije i mjere obiteljsko-pravne zaštite koje će otkloniti ili umanjiti rizike i vjerojatnost razvojne štete po dijete.</p>
<p>4. Postoji visoka razina rizika – dijete je izrazito razvojno ugroženo.</p> <p>Postoji veći broj značajnih okolnosti srednjeg ili visokog intenziteta kod roditelja i/ili u obitelji koje ugrožavaju djetetov psihofizički i socijalni razvoj. Prisutni su ponašajni i ostali znakovi da je razvoj djeteta srednje ili intenzivno ugrožen. Potrebne su intenzivne intervencije i mjere obiteljsko-pravne zaštite (moguć i prijedlog za oduzimanje prava roditeljima na stanovanje s djetetom) koje će žurno otkloniti ili umanjiti razvojne rizike po dijete.</p>

Trajanje procjene od _____ do _____

Potpis _____

Datum _____

LISTA ZA PROCJENU RODITELJSKIH SNAGA

Uz roditeljska obilježja i okolnosti života obitelji koje ometaju prikladno roditeljstvo, postoje i snage koje mogu ublažiti propuste u roditeljstvu. Listu ispunjava stručnjak tako da označi postojanje određenih snaga. Ovisno o obiteljskom kontekstu, procjena se može vršiti ili zasebno za svakog roditelja ili za oba roditelja. Brojka 0 označava potpuni izostanak navedene snage roditelja, brojka 1 djelomično postojanje, a brojka 2 postojanje snage u dovoljnoj/značajnoj mjeri.

Rezultat se ne zbraja, već se identificirane snage koriste pri procjeni potencijala roditelja za promjenu i ublažavanje razvojnog rizika kojem je dijete izloženo. Radi se o pozitivnim čimbenicima koje valja iskoristiti kako bi se roditeljima pružila podrška za promjenu uvjeta zbog kojih služba socijalne skrbi poduzima mjere zaštite djece.

	Majka	Otac	Oboje
Roditelj preuzima svoj dio odgovornosti u problemima koji su doveli do uključivanja službe socijalne skrbi u obitelj. Roditelj je samokritičan i pokazuje odgovornost prema djetetu. Traži i/ili prihvaća stručnu pomoć.	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Postoji jasna motiviranost roditelja za promjenu nepovoljne situacije. Roditelj ustraje u aktivnostima koje povećavaju dobrobit djeteta (npr. bolje brine za djecu; redovito kontrolira svoje zdravstveno stanje i koristi lijekove; angažira socijalnu mrežu kad je potrebno).	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Skrb za djecu je ranije bila prikladna i može se dokumentirati iz drugih izvora (npr. redovita briga za ishranu i higijenu djeteta, obrazovanje).	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Roditelj je redovito u kontaktu sa službama koje su značajne za dijete (npr. redoviti odlasci pedijatru, u školu na informacije).	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Roditelj je ranije pokazao osobnu snagu da brine za djecu kada ona imaju zdravstvene poteškoće ili neke druge potrebe.	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Roditelj ima materijalnu i emocionalnu podršku obitelji, prijatelja i rodbine. Ima kvalitetnu mrežu socijalne podrške.	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Roditelj ima odgovarajuće razumijevanje za razvojne potrebe djeteta i osjetljiv je na djetetove potrebe.	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Roditelj sudjeluje s djetetom u aktivnostima koje su dobno primjerene djetetu.	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Interakcije između roditelja i djeteta su primjerene, karakterizirane s malo do nimalo verbalne agresije i zastrašivanja; roditelj pruža primjerenu podršku djetetu.	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Roditelj ima odnos sigurne privrženosti s djetetom. Razumije i na odgovarajući način reagira na djetetove emocionalne potrebe.	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Roditelj ima povijest stabilnog radnog odnosa i svojim prihodima može brinuti o kućanstvu.	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Nešto drugo što se odnosi na roditelja. Što?	0 1 2	0 1 2	0 1 2